

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
на місяць 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
—рім неділь і руских свят
1 1/2 год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
«Л. Домбровського (Хорунжини). Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Режисації неопечатані вільні
від порта. — Оголошення зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дьяки і приватні допесеня по
30 с. від стрічки.

Зворот в Угорщині?

(X) В Угорщині несподівано, через ніч проявила ся зміна. Криклива обструкція знечевя затихла, а з уст завзятих опозиційників поплили миролюбиві слова. Франц Кошут, котрого орган «Egyetertes» ще передвчера так грізно лютував, говорив вчєра в соймі вельми поважно і умірено. За ним знов промовляв кошутовець Польоні і намагав ся бути так само уміреним, як Кошут. Таке умірене становище обидвох тих бесідників представляє ся зовсім якби яка загадка. Мимохіть насуває ся питанє, що мігло в останних годинах сподїяти ся, що нараз втихомирила ся галабурда, а коштутівці виступають, як державні мужі. Чи обструкційники зблизили ся до гр. Тіси, почувши єго кріпку руку, чи може гр. Тіса, побачивши, що і єго кріпка рука не може, як він надїяв ся, зломити обструкції і втихомирити соймові галабурди, зблизив ся до обструкційників, чи може обидві сторони зустрінули ся посеред дороги? Все те ще не вїяснило ся, ще закритє за кулісовими тайнами, а після передвчєрашнього засіданя сойму почали ся переговори між правительством а Кошутом, щоби довести до розбровня обструкції. Сєгодня однак ще годї сказати, на чім скінчать ся переговори, се виявить ся на найблизших засіданях сойму. Се однак річ певна, що група Угрона і Седеркернього і дальше не думає уступити, а буде вести завзяту обструкцію і та обставина значно обнижає вигляди на успіх гр. Тіси. Як там він упорєє ся з бюджетовою провїзорїєю, се внутрішня справа угорска, але Австрию обходить лишє, чи єму поведе ся осягнути ухвалу що-до побору новобранців. Бо колиб до сєго не довів, то обструкція могла-б се вважати для себе великою побідєю, що гр. Тіса змяк саме тоді, коли почато технічну обструкцію і набрала-б ще більшої відваги.

Кошут в своїй уміреній промові зачєпив справу виборчої реформи, вказуючи на те, що Угорщина від 55 років не зреформувала свого перестарілого закона, а гр. Тіса зараз відповів, що готов взяти ся до підготовлення виборчої реформи і розширеня виборчого права, щоби можна єї перевести ще перед уплявом останчих ще трєх років сєї каденції — з виключенєм непередвїдженї можливости розвизаня сойму. Зазначив однак, що реформа мала би забезпечити перевагу інтелїгентним верствам угорської суспільности. Польоні висловив у своїй промові бажанє, щоби у виборчїй реформі узгляднено патріотично настроєних робітників і кожний, що осягне право виборчє, повинен складати приреченє на конституцію. При тїм заявив він, що вельми цїнить готовість висловлену міністром-президентом до переведеня реформ і бажанє мирного уладженя справ в соймі, до чого буде змагати із своїми прихильниками.

В найблизших днях покаже ся, чи се тишина серед бурі, чи може справді в

обрадах угорського сойму послїдує зворот на иншу дорогу, яка виведе сойм з розладу і заколоту.

Промова пос. Романчука

виголошена на 245. засіданю палати послів з дня 24. падолиста 1903 при дебатї над заявою д-ра Кербера.

Висока Палато! Президент міністрів, як звичайно так і сєго року на початку сєсї ради державної виголосив ємпатично уложену промову, з якої загомів поклик до прихильної готовости палати. Однак єго Ексцеленція звичайно зі своїми бесїдами не має багато щастя. Єго повторєний аєль до палати, щоби она понєхала обструкцію і звязлєсь до парламентарної роботи, остав ся без успіху.

Єго заповідь з поїрєдного року, що питанє язиковє в Чєхїї управильнїть ся законом, чєський клуб відкинув остро і шеретко. Єго вказівку для галицького сойму, щоби прихильно відносив ся до жадань руских послів, той сойм цілковито знехтував. Тай на остатню свою бесїду, про яку веду річ, дістав він від угорєкого президента міністрів відповідь, яка межє мужами державними не булає в звичаю. Сєєю послїдню приключку, хоч єї обговорювало кількох бесідників, я помину, бо она не мала впливу на найважайшу річ — на обструкцію, як в угорскім соймі так і в австрійскій радї державній.

За те муну спивити ся на першїй промові єго Ексцелєнції, тим більше, що она обговорює також внутрішні відносини Австрїї, а нема ма-будь виглядів на те, щоби о сїй справі можна поговорити при бюджетовїй дебатї, так що тепєрїшня дебата по правді заступити мусить де-бату бюджетову.

Промова президента міністрів ділить ся на дві частї. В першїй займає ся він спільними справами і угорською угодою, в другїй внутрішними справами Австрїї. О першїй частї скажу лишє кілька слів.

Що-до спільних справ війскових розумію річ так: І угорскїй закон з р. 1867 і трєх пїзвїйшїй закон австрійских з того самого року застерїг Коронї деякі права що-до управи, організації і проведу війска. Аєж Корона сама зрєкла ся декотрих з тих прав. Отже не могу собі подумати, щоби яким небудь законом можна комує — отже й Коронї заборонити зрєчи ся права, яке єму належить ся. Отже ми мусимо сєй факт прийняти і нічо протїв него не поради-мо. Протєст був би неумісний і безуспішний. Але в факту, що Корона зрєкла ся, мусить ся, на мїй погляд, витягнути дві консеквенції. Перша: Скоро Корона зрєкла ся деяких прав на користь угорєкого сойму, то австрійска рада державна рівнож має право рішучо домагатись зрєченя тих самих прав у свою користь — і річ неможлива, щоби їй тих прав Корона не схотїла дати. (Голоси: Так є! справедливо!) Друга консеквенція: Скоро армія перестанє бути спільною, то є спочивати на основі, на якїй спочивають законні постанови з 1867. року, скоро она подїлить ся на армії угорську і австрійську, тоді австрійска половина монархїї абсолютно не має права, яєї єму обовязку платити на цілу армію, отже в частї і на угорєку, але кожда половина монархїї мусить сама удержувати свою армію.

Се, здаєсь менї, висновок, так ясний, що протїв него ніякого замїту не може бути.

Що-до економічної угоди з Угорщиною я думю, що деякі панове безпотрібно так за нею побивали ся. Думаю, що в сїй палатї знайдєсь лишє мало таких, або може й не буде такого, хто би не бажав угоди з Угорщиною. Але тут не ходить о угоду взагалї, а тїлько о те, яка має бути ся угода.

Угода повинна бути по перше — справедлива і чесна, а по другє — трєвала. Коли угода накладає на Австрию нерівно більші тягарі, чим на Угорщину, тай коли она має бути заключєна лиш на визначений час, так що друга половина використає єї в тїм часї на свою користь, а відтак відцураєсь єї, — то за такою угодою годї голосувати з спокійним серцем і з чистою совістю.

Дуже дивні є причини, які подає ся за прийнятєм угоди і які між иншим указав бесідник польського Колоа гр. Дїдушицький. Він сказав, що лекше укладати торговельні договори з сторонними державами, коли Австрия і Угорщина виступає єдиноцїльно, нїж коли би Австрия сама для себе хотїла робити ті договори. Так; аєж в такім разї була би Угорщина цілком в тїм самім положєню як Австрия. Для чогож мала би для осягненя рівної і спільної користи лишє Австрия уступати, а не також Угорщина? Можна би хїба покликати ся на пословицю, що «мудрїйший уступає». Отже лишємо раз і Угорщїнї тую честь, щоби могла показати ся мудрїшою. (Весєлість і признанє).

Перєйду тепєр до другої частї промови Єго Ексцелєнції, що й є на мою думку важайшою, а то поміж иншим також тому, що воца говорить про єкєнсолїдованє внутрішних відносин Австрїї, а як-раз від сєго єкєнсолїдованя зависить наше відношенє до Угорщини. Так се яснє як сонцє, що чим ми сильнїйші, чим більшу маємо силу, то й наше положєнє супротїв Угорщини мусить бути лїпше і тим лекше зможемо осягнути справедливу угоду.

Єго Ексцелєнція говорив отже про крайно сумні відносини в нашім парлаєментї та вказав на вагу многих справ, які тепєр належить полагодити, а які наслідком наших відносин не можуть дїждати ся полагоди. Та я думаю, що в промові Єго Ексцелєнції, хоч і як основно він говорив, все таки захєдять деякі прогалини. Бо коли пан міністер-президент говорив про відносини в парлаєментї, то повинен був прєцїнь, коли як-раз скінчили ся сєсїї соймів, згадати також і про відносини в соймах. Ми-ж бачимо, що в дужє многих соймах найбільших країв, починаючи від Буковини на півнїчнім сходї аж до сємого найдальшого полуднєвого заходу, до Істрїї панували абєтїненція і обструкція.

Оєобливо ж хочу тутки звернути увагу на галицький сойм. Галичина прєцїнь як-раз найбільшїй коронний край Австрїї і на всякий спосіб заслугує, щоби й не-Галичани спеціально ним заїтерєсували ся.

Колї польське Коло виступає так горячо за угодою з Угорщиною, то причини сєго між иншим належить глядати й в тїм, що між Угорщиною а Галичиною захєдить чимала аналогїя. Бо поминувши давнє оружнє братєрство між Мадярами а Поляками — то в обох краях панує єдина система. Як звїсно, посїдає мадьярщина на Угорщїнї, хоч Мадяри не становлять навіть абсолютної більшости населєня, таку ви-

ключну власть і пановане, що інші народи: три мільони Румунів, два мільони Німців, два мільони Словаків не згадуючи вже про менші племена, як приміром про пів мільона Русинів — не можуть прямо рушити ся ані хочби видати з себе голос. В угорській парламенті вони майже зовсім не заступлені і фактично не посідають ніяких національних прав.

Подібне діє ся і в Галичині. Там творять Русини майже половину населення, але в соїмі вони майже не заступлені (*Слухайте!*) і мимо всіх паперових законів в дійсності не мають ніяких прав. (Так є!) Мимо того п. міністер президент відіслав руских послів до галицького сойму: нехай тільки Русини там просять свої домаганя, а коли се зроблять в формі супокійної і миролюбивий, то можуть напевно числити, що тоті домаганя будуть узгляднені.

І те Русини справді зробили. Навіть їх противники не могли сего твердити, немов би рускі послі не виступали в соїмі в формі уміркованій і згідливий. А вислід того був, що рускі послі мусли покинути соїм, а навіть бачили ся спонуканими зложити мандати (*Слухайте, слухайте!*) — факт, який доси, по крайній мірі в Галичині ніколи ще не случав ся.

З боку польскої соймової більшости вказує ся на радикальні змаганя серед руского населення і щою обставину подає ся заравно як причину, чому більшість соймова не має для Русинів прихильности. Але через що як-раз повстала ся радикальна струя — і то не в самій Галичині але й в цілій державі? Власне через те, що населеня пересвідчило ся, що умірковане, миролюбиве поведене не вело до ніяких результатів (*Пригадуваня*) і що тому треба виступати енергійніше і беззглядніше, коли хоче ся дійти до осуцнення свого права. (Дос. Штуляк: *А всеполюки не в радикалах?*) Я не хочу нині говорити о тім, які шовіністично-радикальні змаганя серед Поляків, але я констатую, що іменно поведене Поляків викликало ворожий для Польщі радикалізм серед Русинів і той радикалізм скріплити мусли і мусять.

Але за те, що діє ся в Галичині, не можуть робити одвічальними тільки галицьку управу і польську більшість соймову. Ні; за се мусять бути одвічальним також центральне правительство, бо оно таку політику в Галичині допускає. Австрія є взагалі з огляду на Галичину спадкомем колишньої польскої держави. Але виходить так, що Австрія не тільки переняла від Польщі сам край, але переняла також яко свою тоту політику, яку ведено в давній польській державі супроти Русинів. А наслідки тої політики супроти Русинів, так як були пагубні для колишньої Польщі, так теж не можуть бути добрі і для австрійської держави.

(Конець буде).

Д О П И С Ь.

З Самбірщини.

Ріжні обставини зложили ся, що самбірський повіт приїзстав під зглядом просьвітним. В одних селах недостача шкільної науки, в других брак ініціативи, а в інших байдужність, чи неохота місцевих чинників з поміж інтелігенції причинили ся до застою, тож коли прокинесь в деяким селі живійша, щира, реальна праца, ви-таємо єї радо, та бажали-б ми тим заохотати і другі села до наслідования.

В сій цілі з признанем мусямо піднести працю о. Боберского, пароха з Ванович, около просьвіти своїх прихожан. За єго старанем і впливом вибудувала громада побіч церкви гарну муровану читальню, а в ній плыве житє.

Селяни сходять ся радо, читають книжочки і газетки та уряджують вистави театральні. Честь такій громаді і єї провідникові!

Лиш і другі села не могли-б піти за сям приміром, чияж она суть гірші?

Сподіємо ся, що живий примір на однім селі заохотить і других до поступу, праці, бож годі вже дальше сидіти з заложеними руками, а щирим відданом озирає ся на єго, час би вже був протерти очи, глянути в округ себе, подивити ся, як люди живуть, та що до них уяст, вибравши, ітд.

Читальня, каса, крамниця, шкільн громадський повинні бути в кождім селі і розумнійші

люди по громадах повинні заняті ся їх заснованем і веденем.

Вправді по деяких громадах позасновували читальні і крамниці, але они проявляють замало житя, не спромогли ся ще по кількітнім істнованю на власну хату, хотяй громади великі і легко прийшло би їм при щирій охоті, та добрій господарці прийти до власного будинку.

Думаємо, що головною причиною сего є брак ініціативи на місци, заохоти і веденя.

Рівнож невідрадним станом є, що помпмо поученя і заохоти не приступила ще доси жадна руска громада до заснованя каси Райфайзена.

Сподіємо ся, що самбірський повіт не схоже дальше позістати позаду других, та що і тут розвинесь живійший просьвітний і економічний рух.

Нове розпорядженє д-ра Кербера.

Президент кабінету др. Кербер видав як міністер внутрішних справ нове розпорядженє, яке заводить ріжні зміни та уліпшеня в адміністративнім поступованю. Такого розпорядженя вже від давна домагали ся представителі загалу в соїмах і в прасі. Теперішнє розпорядженє президента міністрів звизав намісників і краєвих президентів, щоби з натиском зобовязували політичні власти до узгляднюваня справедливих жадань сторін взагалі, а особливо в ось якім напрямі:

У всіх справах, в яких з природи річи заходить потреба вислухавя сторін, належить їм вчасно дати достаточну нагоду до вичерпуючих заяв. Відповідно до § 92. урядової інструкції з д. 17. марца 1855. р. повинні політичні власти також на се звертати увагу, щоби кожда їх децизия була осмотрена строго річевим і вичерпуючим оправданем. Іменно дотичить се децизии в справах, яких предметом є правні претенсії і в яких занехане подати мотиви або недостатчно умотивувати могли би утруднити сторонам оборону і доходженє свого права. Але і в справах, зависимих від арбітрального признаня властей, поручає ся можливо найдокладніше оправданє, коли ходить о відкиненє яких небудь приватних внесень і подань або о нарушенє інтересів третьої сторони.

Що дотичить загального жаданя, щоби сторонам дозволювано переглядати акти, розпорядженє д-ра Кербера, відкликуючись на вже істнуючий в тім згляді принцип, поручає таке саме поступованє. А згаданий принцип оставляє вповні квестию предкладаня актів сторонам узнано властей. Сей принцип — каже нове розпорядженє — належить виконувати в способі відповідаючий вимогам теперішности. Отже власти повинні досить чинити жаданям сторін в сїм напрямі і то в як найширшій мірі, з виїмкою випадків, в яких противлять ся тому публичні згляди, або в яких трета сторона може правно домагати ся захованя тайни.

В справах, в яких сторони повірили свої інтереси правним заступникам, належить тим заступникам доручати всякі позви і повідомленя, коли безпосередне знесенє зі сторонами не є наказанє публичними зглядами.

Вкінці розпорядженє поручає політичним властям як найспішійше полагоджуванє всяких урядових чинностей і то не лиш що-до поодиноких впливів, але що-до всяких справ взагалі.

Сей новий рескрипт д-ра Кербера загаловитає певно з великим вдоволенем, бо, відповідає давно відчутій потребі ограниченя, недальства і довільности політичних властей, як се особливо у нас в Галичині вибуяло над міру. Віденські дневники виитаючи з ловам признанем нове розпорядженє, жадають також, щоби єго розтягнути і на справи, підлягаючі міністерству фінансів.

Державна рада.

На вчерашнім засіданю президент присьвятив згадку помершому оводі послову Ярошови,

а відтак читано цілу годину внесеня та інтерпеляції в їх повнім змісті. Міністер скарбу предкладає проєкт закона в справі продовженя увільненя від належитостей при переносеню мастькової власности і при аграрних операціях; оісля приступлено до дальшої дискусії над декларациєю президента міністрів д-ра Кербера.

Пос. Шалєк виступає проти спільности армії і против цлової спільности з Угорщиною. Оісля замкнено загальну дискусію і вибрано генеральними бесідниками Дершату про і Странского contra.

Пос. Дершата стверджує, що в настрою Чехів нічо не змінило ся і Німці підймають борбу з ними, про яку говорив Крамарж і виступлять против чеського університету на Моравах. З жалоб Словинців тільки кілька признає оправданими, а решту ні. Що-до угорської квестії заявляє, що палата повинна в тій квестії заняти становиско.

Пос. Странски polemизував з бесідниками лвиці, підносячи, що коли на Угорщині істнує предць конституційне правительство, то в Австрії стоить на чолі вже четвертий урядничий кабінет, який не має мандату від населеня. Закидає д-рови Керберови, що не має відваги предложити палаті справу креованя чеського університету на Моравах, хотяй сам признає справедливість сего жаданя. Ческі послі готові до згоди, але тільки на підставі цілковитого рівноправности. Німці мусять зречи ся своєї провідної ролі в державі. Те саме їх чекає на Моравах, що мають Чехи в Чехах, а тоді не пнакше будуть поступали моравські Чехи.

Відтак слідували фактичні спростованя, між якими пос. Романчук, в формі фактичного спростованя, жидував ся на способ, в який др. Кербер відповів на жалоби галицьких Русинів. Др. Кербер не повинен був так промовляти до народу, що завсїгди був вірний династії і державі та поніє великі кривди. Polemизував з др. Кербером в справі рускої гімназії в Станиславо-ві і зазначив, що галицький соїм привластив собі право, що основанє середної школи з викладовою рускою мовою не може стати ся без ухвали соїму. Руский нарід бачить, що урядничий кабінет уважає єго за заміний предмет, який можна видати єго противникам, щоби окупати собі хвилевий *modus vivendi*. Руский нарід зятимить се собі.

На сїм закінчено програмову дискусію, а при кінци засіданя відчитано еще нагле внесенє пос. Зайскірхнера в справі удержавленя експлоатації, продукції і торгівлі нафти.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглогостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам вишлемо даром, о скільки запас вистанє, всі попередні числа з фейлетоном «Записки лікаря».

На грошевих переказах просимо дуже читко виписувати адресу: «Адміністрація часопису Руслан».

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Григорія, Анатолія; рим-кат. Франца, Ксавера. — В п'ятницю: руско-кат. *Введенє Пр. Богород.*; рим-кат. Варвари.

— **З ювілейного комітету** одержуємо до оголошеня: Позаяк на перший концерт ювілейний в честь Лисенка білети до послідного розійшли ся, а Согато осіб, іменно з краю, раді би послухати Лисенка і концертних виступів всіх «Боянів», проте рішив «Союз сьвіацких і музичних товариств» устроїти ще **другий концерт** в сали «Львівської Фільгармонії» в вторник дня 8. н. ст. грудня о 4. годині пополудни. Ціна білетів знижена. Білети можна набути від п'ятнаці в «Союзі сьвів. і муз. тов.», ул. Трибунальська ч. 6 від 9. до 12. год. в полудни.

— **З нагади Лисенного ювілея** Руске Товариство педагогічне у Львові уряджує діточий вечер, на котрий загостить ВПов. Ювілят. На се свято зложать ся: 1) Лисенко-Копицький: «Молитва», хор. 2) Вистава діточої комічної оперетки «Коза Дереза». Закінчить живий образ: Апотеоза Лисенка. — Вечер відбуде ся в сали «Народного Дому» в вторник 8. грудня. (Годину, в якій пічне ся «вечер», подамо пізнійше — *Ред.*) Ціни місць: І-рядний фотель 2 К, II-рядний фотель 1-50 К, Крісло II-рядне 1 К, партер 60 с.,

Галерея 40 с. Білети дістати можна на «Бесіді» і при касі. — *З канцелярії Руского Товариства Педагогічного у Львові.*

— **3 Наукового Товариства ім. Шевченка.** Засідане філологічної секції буде в четвер, дня 3. с. м. о 6. год. вечером з таким порядком: 1) Тершаковець: Нові причинки до життєписи М. Шашкевича. 2) Біжучі справи.

— **3 Тов-а ім. Котляревського у Львові.** Засідане Виділу буде в четвер дня 3. с. м. о 7. год. вечером в комнатах тов-а «Кред. Союз» (Ринок 10). З огляду, що на дневнім порядку дуже важні справи, просить ся членів Виділу конечно прибути на засідане.

— **В Бережанах** дня 19. падолиста с. р. відбула ся довірочні збори складані п. Старухом. Крім численної інтелігентної місцевої прибуло на збори до 100 відпоручників сусідних і подальших сіл. По отвореню зборів п. Старухом вибрано президиум. Потім п. Старух виголосив реферат про політичне положене галицьких Русинів. По рефераті, який нагороджено оплесками, ухвалено між иншими отсі резолюції:

1) Позаяк польська академічна молодіж через недопущене рускої молодіжи на університет сповнила чин брутальний і каригідний, а через напад на дівочий інститут СС. Василянко і через сирфановане рускої церкви сповнила чин дякий і варварський проте збори висказують польській академічній молодіжи найбільшу погорду і ганьбу, а на будуче руский нарід безусловно не стерпить подібних варварств, бо навіть і Татари шанували доми Божі. Тому те збори визнають також руских послів до ради державної, щоби они туо справу представили в парламенті. — 2) Збори висказують горстці руских героїв за повну такту і рішучости оборону прав руского народа в соймі своє призванє і подяку, солідаризують ся і одобряють їх виступленє зі сойму і уважають сей крок яко найважнійший протест проти насильства польської соймової більшости — а тим тром послам, котрі зломилі солідарність, відмовляють права виступати яко рускі послі і уважають їх за зрадників руского народа, котрі сейчас повинні зложити свої мандати в руки народу. — 3) Збори висказують найвишу подяку свому Владиці гр. Шенціцкому за те, що він яко князь рускої Церкви взяв ся яко найсовіснійше зі своєї задачі і кличуть єму гримке: Слава! — 4) Збори визнають всіх Русинів тих повітів, з котрих послі зложили свої мандати, щоби наново поставили їх своїми послами, і нехай жаден Русин не важить ся бути контракандидатом уступивших руских послів. — 5) Збори визнають посла Трачевського, щоби сейчас зложив мандат і відмовляють єму всякого права виступати яко селянський посол бережанського повіта. — 6) Збори домагають ся, щоби центральне правительство отворило для Русинів руску гімназию в Станиславові, так яко она зі зглядів культурних є конечно потрібна. — 7) Збори ухвалили, щоби Русини без огляду на хвилиний успіх зі всякими петиціями удавали ся прямо до центрального правительства і парламенту. — 8) Збори домагають ся загального, непосредного права голосованя до всіх тіль репрезентативних. — 9) Збори домагають ся поділу Галичини: на часть руску з руским намісником у Львові і польську з намісником в Кракові. — 10) Збори протестують проти проекту закона о бюрах посередництва праці і против окружних громад.

— **3 Самбора** пишуть нам: До хвальних читалень, крамниць і громад самбірського повіту. Дня 28. грудня відбудуть ся загальні збори філії товариства Просвіти в Самборі. Просимо усильно хвальні Виділи читалень о присланє до 15. грудня докладних звітів з стану і руху читалень і крамниць. Веч. оо. духовних і інтелігенцію просимо о заповідженє в своїх громадах о зборах, приєднанє нових членів, зібранє річних вкладок від членів і поучене о цілях сего товариства. Сподіємо ся, щє не буде ніодної громади в повіті, котра би не вислала своїх членів, яко відпоручників товариства. — Від Виділу філії Тов. Просвіти в Самборі 8. грудня 1903.

— **Виділі філії «Просвіти» в Дрогобичи** запрашає членів на 5. грудня с. р. то є на найблизшу суботу до Дрогобича на 1. г. пополудни до салі «Руского Касина» на нараду в справах просвітньо-організаційних.

— **Чи заміт хрунівства є обидливий?** Найвисший трибунал касацийний рішив оноді, що священник витикаючи з проповідниці виборче «хрунівство», не допускає ся обиди тих, що хруніли. Справа була отся: Державна прокуратура в Стрию обжалувала о. Онуфрея Даниловича, пароха з Підгородець, о провину з §. 303. к. з. а іменно за те, що він перед доповнюючими виборами до державної ради в 1902. р. назвав з проповідниці хрунями тих виборців, що продають свої голоси. Стрийський суд по розправі увільнив обжалованого, але прокуратура внесла рекурсе і справа оперла ся о найвисший трибунал. В вирощі найвис. трибуналу з дня 13. жовтня 1903, ч. 14.204 сказано між иншим: «Приймає ся за факт доказаний, що обжалова-

ний часто уживав на проповіді слова «хруні» так само, як уживав слів «злодій», «піяк» і т. п. Однак він тих слів не звертав до поодиноких індивідуальних означених осіб, а лише вживав їх зовсім загально і лише в тій цілі, щоби яко душпастир, виконуючи свій обовязок, відводити своїх парохіян від моральних пороков, а до таких безперечно належить неморальність, яка проявляє ся продажию політичних пересвідченє — і для того в ужитю тих слів не містять ся знамена провини з §. 303. к. з. — Певна річ, що «хруні» будуть вельми невдоволені таким вислідом справи.

— **Грізна статистика.** В пожарничім провіднику подано число пожарних нещасть за III четвертєк 1903. В тїм часі було 308 огнів, які знищили 1466 домів, 1901 господарських будинків, 7 промислових заведень, 2 церкви, а 18 людей утратило житє. Шкода заводїяна тими огнями виносить 9,931.500 К., з яких було обезпеченых 1,301.600 К. — Причиною тих пожарів в 29 случаях був підпад, в 68 необережність, в 11 лиха будова, в 9 случаях вибух огонь від грому, а в 191 случаях причина огнів незвісна.

— **Нові постерунки жандармерії** утворено у східній Галичині: в Черкасах, Янівці і Зимній Воді (пов. Львів), в Батятичах (Жовква), в Чернихові (Тернопіль), в Клебанівці (Збарж), в Гостові (Товмач), в Сінгах (Турка), в Павливці і Звинячі (Чортків), в Дарахові (Теребовля), в Матівцях і Винограді (Коломия), в Зеленім коло Явірника (Косів), в Березові вижнім (Печенїжин), в Оброшині і Домарижі (Городок), в Ляховичах зарічних і Ловчацях (Жидачів), в Андрийвці (Сokalь), в Грабовій (Камінка), в Васильківцях (Гусятин), в Богданівці (Скалат), в Ворвулинцях (Залицки), в Плотичи (Бережани), в Луківцях (Рогатин) і в Пужниках (Товмач). Знесено постерунки жандармерії в Джурині (Чортків) і в Новім Селі (Жидачів).

— **Доборолись вшехлопакі!** Редактори Slow-a polsk-ogo, Васілевський і Поплавський — як доносять часовиси — визвали д-ра Остаєвського-Баранського, редактора Dziennik-a polsk-ogo на поєдинок в наслідок сего, що Dziennik polski перепечатав статью краківського Szas-у п. з. Kult klamstwa, в якій остро критикує ся вшехлопаків. Однак до поєдинку не дійшло, бо свідки заявили, що оба визнаючи не можуть так довго жадати гонорової сатисфакції, поки не очыстять ся з давнійше закнених їм замітів.

— **Еміграція до Америки.** Від 30. червня 1902. до 30. червня 1903. прибуло до Америки подорожних робітників \$57.046, а число усіх пришельців в тїм часі виносить 951.315. З Європи прибуло \$14.507, з Азії 29.966, а з инших частин сьвіта 12.573 осіб. Число, що припадає на Европу, представляє ся так: з Італії 230.622, з Австро-Угорщини 206.011, з Росії 136.993, з Швеції і Норвегії 46.028, з Німеччини 40.086, з Ірландії 35.310, з Англії 20.219. Азийских емігрантів було 19.968 з Японії, а 2.209 з Китаю.

— **Перечислив ся.** В Лоди — як пише жидівська газета «Гамелік» — служала у одного пана дівчина, що з заслуженими придбала трохи грошей і купила собі державний льос за 300 рублів. Коли жінка пана умерла, служниця лишилась у него. По двох літах пан, котрий записав собі був число льосу, вичитав в газеті, що єго служниця виграла 75.000 рублів, о чім она не знала. Почав отже залаццати ся до дівчини і скорше оженив ся з нею, помимо того, що ціла родина противила ся тому. Кілька днів по вінчаню, муж виявив жінці радісну новину, що виграла великий льос. На жаль, дізнав ся від неї, що ще перед роком продала она той льос в конторі банковій, а гроші зложила в щадницю, аби мати більший процєнт.

— **Міністер картярюм.** В ольденбургській часовиси Residenzboten появила ся статья, в якій закинено міністрови просвітні ольденбургського князєства, Буштратови, що він є звичайним картярюм, а за картяні довги платить авансом. Міністер заскаржив авторів тої дописи Бірманна і проф. Різа до суду о клевету. Міністер признав ся до газардової гри і до того, що часто тримав банк, однак заперечив тому, немовби він обіграв кількох людей так до тла, що они повідбирали собі житє, або поутікали до Америки. Він знає про се, що кількох єго партнерів відбрало собі житє, а один утік до Америки, однак не знає, длячого они се зробили. Вкінці повірив суд в невинність пана міністра і засудив авторів статі а 6 і 10 місяців в'язниці.

— **Авторске житє** видає ся на око таке приманчиве, однак в сути річі є дуже прикре нередовієм у нас, де житє артистів з материяльного боку крайню погане. Самими оплесками цублики годі наситити ся і приодіти ся. Всеж таки житє на сцені маєть своєю різномодностію. Мірою єї най будуть слова знаменитого артиста Людвіга Барнаї, що житєпись свою списав в отсих словах: «Я виступав в 98 ріжних містах, в 3868 вечєрах, в 37 штуках а 455 ролях. На сцені женив ся я 1721 разів, а вмирав 1120 і то 61 разів заштителований, 51 разів застрілений, 31 разів відтїнали мені голову, 22

рази я топив ся, 165 разів вмирав від бтруї, 86 разів мене убивали, 109 разів мордували, 33 рази тратили, 192 рази я умер на удар серця, а 314 разів заподїв собі смерть сам, а до того вмирав ще 55 разів звичайною смертю». І чиж не мило то воскресати по тількиразовій смерті хоч она лиш відбуває ся на сцені?..

— **Арештованя в Варшаві.** Пополудневї часовиси доносять, що вчєра прийшло на варшавськїм університеті до розрухів, коли ректор університету зложив вінець на домовині Апухтіна. Арештовано 42 студентів.

— **Еміграція Татарів з Росії.** З Петербурга доносять, що Татари з Криму стали в послїдних часах великими масами переселювати ся до Туреччини. Пароходи, що зі Севастополя відходять що тижня до Царгорода, переповнені звичайно Татарами. Найбільше Татарів виходить з округа Евпаторія. Така сама еміграція проявила ся також і між Вірменами на Кавказі, мимо того, що в Туреччині їх народови не добре діє ся. Причиною сеї еміграції має бути страшний гнет російської адміністрації.

— **Конкурс.** Товариство педагогічне в Коломиї пошукує сейчас настоятельки для дівочї бурси. Пожадана особа інтелігентна, бездїтна і з певною рекомендацією. Поданя вносити на руки ВПов. Фран. Кобринської, ул. Ягайлонська висша, до 20. грудня 1903. За Виділ: о. Н. Гриньовський, голова.

— **3 залїзниць.** Безпосередний австро-угорско-levantийский рух товаровий через Трієст і Фюме морем до левантійської пристани. — З днем 1. грудня 1903. увійдуть в житє нові тарифа, а іменно: а) тарифа часть I; б) тарифа часть II, зшитка 1. для Австрії; в) тарифа часть II, зшитка 2. для Угорщини.

— **Дрібні вісти.** В Бродах замкнено на 2 тиждї 4 класову жіночу школу і 3 низші класи школи віділової-задыла вибуху шкарлятини. — В Кракові застріла ся студент П. р. прав Генрих Лерфрайнд. — Чєскі медики в Празї запротестували проти покликавя проф. Рідігєра зі Львова на профєсора праского університету, з огляду, що тін не володїє чєскою мовою, а дальше, що в Чєхах є досить визначних сил учених до заміненя катедри хірургії. — Міністерство заграничних справ остєрігає перед еміграцією до Мексику.

Родимці! Памятайте на селянську бурсу «Шкільної Помочи» в Снятині, в якій містять ся ученики реальної школи!

Посмертні оповістки.

— **О Станислав Яримович,** парох-ювілят в Джурині, чортківського деканата, станиславської єпархії, упокоїв ся дня 1. с. м. в 85. році житя а в 57. році сьвященства. В. с. п.

Наука, штука, література.

— **Др. Іван Франко: Що таке поступ?** Коломия 1903. Накладом редакції «Поступу». Стор. 159, 16°. Ціна 1 К 20 сот. Набувати можна в редакції «Поступу» в Коломиї, «Народний Дім» (1 пов.).

— **Сильвестер Яричевский: На філях житя.** Новелі. Чернівці 1903. З друкарні тов-а «Руска Рада». Стор. 64, 8°. Ціна 50 сот., з почтою 53 сот. Набути можна у автора в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

— **«Приятель» Народний календар на переступний рік 1904.** Під редакцією Миколи Грабчука. Чернівці 1903. Стор. 116, вел. 16°. Крім календарської та інформаційної части містить ся в «Приятелю» кілька інтересних новел і оповідань. — Замовляти можна у: Мик. Грабчука в Чернівцях, друкарня «Австрія» по 45 сот. за примірник з почтовою оплатою.

Телеграми

з дня 2. грудня.

Відєнь. Росія і Австрія мають вислати до Македонії по 50 офіцерів і по 200 підофіцерів, яко жандармів.

Софія. Болгарське правительство предложило на собранію проект позички в квоті пів мільона франків на запомога для Македонців, що утікли до Болгарії.

Лондон. Російські війска звільна поступають в сторону Кореї. До Daily Mail доносять, що Росія хоче позичити Кореї 40.000 фунтів штерлінгів, заснувати академію маринарки і жертвує своїх війскових інструкторів. Кореанський цісар не дав досє відповіді на єї предлоги.

Господарські, промислові і торговельні вісти

Рахунок «Красного Союза кредитового», стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за місяць падолист 1903.

Стан довжний:

- 1. Удїли 47.391 кор. 14 сот.
Фонд резервовий 2.516 " 04 "
2. Вкладки:
Стан з початком місяця падолиста 706.544 к. 28 с.
вложено 63.970 к. — с.
внято 51.645 к. 16 с.
Стан з кінцем місяця падолиста 718.869 " 12 "
3. Позички зятягнені:
Стан з початком місяця падолиста 35.000 к. — с.
зятягнено 10.000 к. — с.
сплачено 25.000 к. — с.
Стан з кінцем міс. падолиста 20.000 " — "
4. Сальдо відсотків 28.207 " 35 "
5. Двїдєвда за р. 1902 1.077 " 96 "
Сума 818.061 кор. 61 сот.

Стан чинний:

- 6. Позички удїлені:
Стан з початком місяця падолиста 802.437 к. 71 с.
сплачено 35.766 к. — с.
удїлено 27.100 к. — с.
Стан з кінцем падолиста 793.771 кор. 71 сот.
7. Движимости 782 " 56 "
8. Льокації 4.929 " 70 "
9. Кошти спору 282 " 83 "
10. Кошти адміністрації 5.455 " 68 "
11. Готівка 9.611 " 20 "
12. Друки для товариств 932 " 09 "
13. Папери фонду резервового і спеціальної резерви 2.295 " 84 "
Сума 818.061 кор. 61 сот.
кредит товариств 364.786 —
" парцеляційний 276.570/05
" скриптовий 102.689 —
" приватний 49.726/66

Разом 793.771/71 кор.

Членів прибуло 6, убило 0, остало з кінцем падолиста 1903 440 з 1181 декларованими удїлами в сумі 95.050 кор. Стопа процентова від вкладок 4 1/2 %. Стопа процентова від позичок 5 1/2 — 6 %.

Львів, дня 1. грудня 1903.

Дирекція.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Від 1. до 15. грудня 1903.

величава програма:

- 1) Увертура. (Реклямограф). 2) The three Pavey's, акробати на головах і руках. 3) The Youngers, (креолі) американські сьпиви і танці. 4) Black and White, америк. ексцентрики зі своєю музикальною повостию: їзда дорожкою з перепонами і живий музикальний осел. 5) Біоскоп. 6) Людвиковский з новим репертуаром. 7) The Wally-Hoste, комічно-гумористична комбінація. 8) Орхестра. 9) Сестри Sylva, артистки на подвійнім трапезі. 10) Renée Девайда, славна представителька хромоплястичних поз. 11) The 5 Trenellos, акробати зі сценою «Souper по бали». 12) Американський біоскоп.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлю і сьвята 2 представленя о 4. год. гопол. і 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подїя з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові. Цїна примірника на велїновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.)

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“ стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ удїля своїм членам на 5 1/2 % і 1 % додатку на кошти адміністрації, за предложєнем документів вказуючих достаточну гіпотеку. СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

Членом може бути тільки забезпечений трєвало в «Дністрі» від огню.

Удїл члєдський вносить 50 К, випсовє 2 К. Число членів: 2.391 з 2.801 удїлами на 125.050 К.

Вкладки щадничї приймає «Дністер» і опрорєнтовує до 4 % від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1.103.333 корон.

Чистий зиск роздїляє ся частію на двїдєнду для члєнів, частію на публічні добродїїні цїлі: на церкви, бурєи, захоронки, школи і т. д. На ті цїлі роздано дотєпер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок удїляє Дирекція і агєнти.

31/12 1902. ДИРЕКЦІЯ.

Важне для Читалєв „Просьвіти“.

Сими днями видало Товариство «Просьвїту» новий наклад грамот для члєнів Читалєв «Просьвіти». Кожда Читалєва «Просьвіти» повинна постарати ся о такі грамоти для своїх члєнів.

Цїна 100 штук з пересилкою поштовою 4 корони 55 сот. Цїна 50 штук з пересилкою поштовою 2 кор. 55 сот. Висилає ся тільки за попередним надїсланєм грошей.

Ванцєлєрїя Товариства «Просьвіта» у Львові, Ринок ч. 10.

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Станропїгїйській книгарни у Львові.

ул. Руска ч. 3. Цїна з поштовою оплатою 25 сот.

Товариство «Шкільна Поміч» в Коломиї пошукує сейчас головного настоятеля до свого інститута. Обовязки настоятеля суть: а) Моральне домовє ведєне і надзїр над конвікторами, за що відповїдає перед видїлом і від видїлу одержує інструкції; б) весь час, коли конвіктори дома, перебувати з ними. За свій труд дістає настоятель мешканє, харч і пранє в Інституті і 20 К місячно; надто вільно єму удїляти лекцій конвікторам за осїбною винагородою. Угода обовязує цїлий рік шкільний. Подавати ся можуть абїтурєнти гімназїальні і академіки сейчас на руки підписаного голови.

В Коломиї, дня 22. падолиста 1903.

За Видїл:

С. Пєдїльський, голова.

Іван Білик, писар.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Віддїл депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок бїжучий, приймає до перєхованя папери вартїсїї і дає на них завдатки.

Крім того впроваджєно подїбно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховковї (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталєній касї папирний сховок до виключного ужитку і під власним ключєм, де безпечно і дискретно перєховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднійшї зарядженя. Прїписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у віддїлі депозитовім.

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Прїїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Table with 4 columns: Poїзд, посл. | особ., приходять | о години, до Львова, відходять | о години, зі Львова. It lists train schedules to and from Lviv with departure times and destinations like Krakow, Berlin, Vienna, etc.

ЗАМІТКА: Пора нічна числїть ся від 6. години вечером до 7. години 59 мїнут рано.

Час середно європейский рїкнїть ся від часу львівского о 36 мїнут. а ізн. . . . год. часу середно-європейского = 12. год. 36 мїн. часу львівского. — Бїро інформаційне ц. к. залїзничї державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє поспєньє в справах залїзничих, продає білєти великого рода і розкладає т. д.